ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੀ ਸਟੇਟ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਬਨਾਮ

ਫੂਲ ਸਿੰਘ

(2022 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 5930)

ਸਤੰਬਰ 02, 2022

[ਐਸ. ਰਵੀਂਦਰ ਭਾਟ ਅਤੇ ਸੁਧਾਂਸ਼ੁ ਧੂਲੀਆ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ]

ਸੇਵਾ ਕਾਨੂੰਨ – ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860 – ਧਾਰਾ 392 – ਆਰਮਜ਼ ਐਕਟ – ਧਾਰਾ 3/25 – ਜਵਾਬੀ-ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਨੂੰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਸੇ ਸੈੱਟ ਆਫ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ, ਨੌਕਰੀ 'ਤੇ ਮੁੜ ਬਹਾਲੀ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ – ਸਹੀਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ – ਫੈਸਲਾ: ਇੱਕ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ – ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਆਪਣੀ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਉਸੇ ਸੈੱਟ ਆਫ ਦੋਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਨੌਕਰੀ 'ਤੇ ਮੁੜ ਬਹਾਲੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ – ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਜਾਣ 'ਤੇ ਆਈਪ੍ਸੋ ਫੈਕਟੋ ਨੌਕਰੀ 'ਤੇ ਮੁੜ ਬਹਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ – ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕੈਪਟਨ ਐਮ. ਪੌਲ ਐਂਥਨੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਗੋਲਡ ਮਾਈਨਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਅਨਜ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਕਿ [1999] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 257 ਵਜੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ – ਇਹ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਥਾਰਟੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਕੀ "ਦੁਰਵਿਹਾਰ" ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ – ਇੱਕ ਜੱਜ ਦੀ ਮੁੱਖ ਚਿੰਤਾ ਇਹ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਜਿਹਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ, ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਉਚਿਤਤਾ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਹੁੰਚਿਆ ਗਿਆ ਹੈ – ਹੋਰ, ਕੈਪਟਨ ਐਮ. ਪੌਲ ਐਂਥਨੀ ਕੇਸ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਅਨੋਖੇ ਤੱਥਾਂ ਲਈ ਸਰਾਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਲਾਗੂ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ – ਨਾਲ ਹੀ, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਵਾਬੀ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲੇਟ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਸੰਦੇਹ ਦਾ ਲਾਭ ਦੇ ਕੇ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ – ਇਸ ਲਈ, ਜਵਾਬੀ ਦੀ ਬਰੀਤੀ ਇੱਕ ਸਨਮਾਨਜਨਕ ਬਰੀਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਸੰਦੇਹ ਦੇ ਲਾਭ ਕਾਰਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਬਰੀਤੀ ਸੀ – ਇੱਕਲੇ ਜੱਜ ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ – ਦੰਡ ਐਕਟ – ਧਾਰਾ 34.

ਸੇਵਾ ਕਾਨੂੰਨ – ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਬਨਾਮ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ – ਫੈਸਲਾ: ਦੋਵੇਂ ਵੱਖਰੇ ਹਨ – ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚ ਮੌਲਿਕ ਅੰਤਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਥੇ ਇੱਕ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਇੱਕ

ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ "ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬਲਤਾ" ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਇੱਕ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਭਿਯੋਗ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਮਾਮਲਾ "ਸਮਝਦਾਰੀ ਦੇ ਸੰਦੇਹ ਤੋਂ ਪਰੇ" ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ – ਦੋਵਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ – ਇਸ ਲਈ ਦੋਵੇਂ ਫਾਰਮੈਟ ਵੱਖਰੇ ਪੱਧਰਾਂ 'ਤੇ ਚੱਲਦੇ ਹਨ।

ਕੈਪਟਨ ਐਮ. ਪੌਲ ਐਂਥਨੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਗੋਲਡ ਮਾਈਨਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਅਨਜ (1999) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 679 : [1999] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 257 – ਵੱਖਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਭਾਰਤ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਸੀਤਾਰਾਮ ਮਿਸ਼ਰਾ (2019) 20 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 588 : [2019] 9 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 585; ਅਜੀਤ ਕੁਮਾਰ ਨਾਗ ਬਨਾਮ ਜਨਰਲ ਮੈਨੇਜਰ (ਪੀ.ਜੇ.), ਇੰਡੀਅਨ ਆਇਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਿਟੇਡ (2005) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 764 : [2005] 3 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 314; ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਹੀਮ ਸਿੰਘ (2002) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਆਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ. 886 – ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਕੇਸ ਲਾਅ ਰੈਫਰੈਂਸ

[1999] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 257 ਵੱਖਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪੈਰਾ 9

[2019] 9 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 585 ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪੈਰਾ 11

[2005] 3 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 314 ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪੈਰਾ 11

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲੇਟ ਜੁਰਿਸਡਿਕਸ਼ਨ: ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 5930 ਦੇ 2022।

ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਜੈਪੁਰ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 09.09.2020 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ। ਡੀ.ਬੀ. ਖਾਸ ਅਪੀਲ (ਰਿਟ) ਨੰਬਰ 1274 ਦੇ 2014।

ਵਿਸ਼ਾਲ ਮੇਘਵਾਲ, ਮਿਲਿੰਦ ਕੁਮਾਰ, ਅਧਿਵਕਤਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ।
ਵਿਕਾਸ ਵਰਮਾ, ਮਿਸ ਸਪਨਾ ਵਰਮਾ, ਸ਼ਕਤੀ ਅਹਿਮਦ, ਵੀ. ਇਲਾਂਚੇਜ਼ੀਅਨ, ਅਧਿਵਕਤਾ ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਧਾਨਸ਼ੂ ਧੁਲੀਆ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ।

ਸੁਧਾਨਸ਼ੂ ਧੁਲੀਆ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ।

1. ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੀ ਰਾਜ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 09.09.2020 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਖਿਲਾਫ ਅਪੀਲ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਰਾਜਸਥਾਨ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ (ਜੈਪੁਰ ਬੈਂਚ) ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਭਾਗੀ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਚੁਣੌਤੀ

ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵਿਭਾਗੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਕਲੌਤੇ ਜੱਜ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਉਸ ਦੀ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

2. ਜਵਾਬਦੇਹ ਫੂਲ ਸਿੰਘ ਨੇ 1987 ਵਿੱਚ ਰਾਜਸਥਾਨ ਪੁਲਿਸ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਿਪਾਹੀ ਵਜੋਂ ਦਾਖਲਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਉਸੇ ਸਾਲ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਮਾਨੀਆ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਧੌਲਪੁਰ (ਰਾਜਸਥਾਨ) ਵਿੱਚ ਤਾਇਨਾਤ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਆਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਹੀਣਤਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵੀ ਕੀਤੀ। 15.10.1987 ਦੇ ਭਾਗਿਆਨਾ ਦਿਨ, ਉਹ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਲੋਕਮਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਘੁੰਮ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਛੁੱਟੀ 'ਤੇ ਸੀ ਪਰ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਵਰਦੀ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਮਹੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਫੜਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ 100 ਰੁਪਏ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਦੇ ਇਨਕਾਰ 'ਤੇ, ਮਹੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ਾਤ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਇਹ ਕਾਗਜ਼ਾਤ ਦਿਖਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ, ਫੂਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈ ਲਿਆ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਸ ਨਾਲ ਭੱਜਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਮਹੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਦੁਆਰਾ ਚੁੱਕੀ ਗਈ ਚੇਤਾਵਨੀ ਕਾਰਨ ਇੱਕ ਭੀੜ ਵੀ ਮਹੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੀ ਹੋ ਗਈ। ਇਸ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ, ਫੂਲ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਭੀੜ ਵੱਲ ("ਪਚਪੁਰਾ") ਬੰਦੂਕ ਲਹਿਰਾਈ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਭੀੜ ਦੁਆਰਾ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਦ ਤੱਕ ਫੂਲ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦਾ, ਜੋ ਨੇੜੇ ਹੀ ਸੀ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਅੰਦਰ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਆਪਣੀ ਬੰਦੂਕ ਤੋਂ ਗੋਲੀ ਚਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਘਰ ਦੇ ਲੋਕ, ਭਾਵ, ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ, ਜਖਮੀ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਭ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਮਾਨੀਆ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਖਿਲਾਫ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. (ਨੰਬਰ 146/1987) ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 392, 307 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਰਮਜ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3/25 ਅਧੀਨ ਹੈ। ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫੂਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਲੋਕਮਾਨ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਧਾਰਾ 392 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ ਅਤੇ ਆਰਮਜ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3/25 ਅਧੀਨ ਚਾਰਜ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫਿਰ ਫੂਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ, ਧਾਰਾ 392 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ ਅਤੇ ਆਰਮਜ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3/25 ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ, ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀ ਸਖਤ ਕੈਦ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਦੋਸ਼ ਲਈ ਜੁਰਮਾਨਾ, ਨਾਲ ਨਾਲ ਡਿਫਾਲਟ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, 31.03.1994 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਹੁਕਮ ਰਾਹੀਂ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ। ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ ਲੋਕਮਾਨ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਹੁਕਮ ਫੂਲ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੈਸ਼ਨਜ਼ ਜੱਜ, ਧੌਲਪੁਰ, ਨੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ "ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਲਾਭ" ਦਿੰਦਾ ਹੋਇਆ।

3. ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਦੋਸ਼ੀ ਸਿਪਾਹੀ ਖਿਲਾਫ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਤਿੰਨ ਦੋਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ:-

ਦੋਸ਼ ਨੰਬਰ ਪਹਿਲਾ:- 1987 ਦੇ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ 15.10.87 ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ, ਸ਼੍ਰੀ ਫੂਲ ਸਿੰਘ ਸਿਪਾਹੀ ਨੰਬਰ 386 ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਮਾਨੀਆ ਨਾਲ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਗਾਰਡ ਦੇ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਛੁੱਟੀ 'ਤੇ ਸੀ ਅਤੇ ਦੁਪਹਿਰ ਕਰੀਬ 3:00 ਵਜੇ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਵਰਦੀ ਪਾ ਕੇ ਤੁਸੀਂ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਨਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੋ ਕੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਕਸਬਾ

ਮਾਨੀਆ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਸ਼ਿਵਰਾਮ ਕਾਛੀ ਦੀ ਲਾਇਸੈਂਸਸ਼ੁਦਾ ਪਚਪੇਰਾ (ਰਾਈਫਲ) ਖੋਹ ਲਈ।

ਚਾਰਜ ਨੰਬਰ 2: 15.10.87 ਨੂੰ, ਤੁਸੀਂ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵਰਦੀ ਪਾ ਕੇ ਲੋਕਮਾਨ ਗੁਜਰ ਨਾਲ ਬੇਦੀਆ ਕਸਬਾ ਮੋਹੱਲਾ ਵਿੱਚ ਗਏ ਜਿੱਥੇ ਡਿਊਟੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਤੁਸੀਂ ਮਹੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਪੁੱਤਰ ਸ਼ਿਵ ਹਰੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨਿਵਾਸੀ ਪਟਾਪ ਧੌਲਪੁਰ ਤੋਂ ਰਾਜਦੂਤ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਸਬੰਧੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਮੰਗੇ ਅਤੇ ਅਸਭਿਆਚਾਰਕ ਗਾਲੀਆਂ ਵੀ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਤੇ 100 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਜਬਰਦਸਤੀ ਮਹੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਤੋਂ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਜਿਸਦਾ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ਆਰ.ਜੇ.ਡੀ 7772 ਸੀ, ਲੁੱਟ ਕੇ ਲੈ ਗਏ ਅਤੇ ਇਸ ਕਾਰਨ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਪਿੱਛੇ ਲੱਗ ਪਏ।

ਚਾਰਜ ਨੰਬਰ 3: ਜਨਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਭੱਜੇ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਮਾਨੀਆ ਦੇ ਕੰਪਾਊਂਡ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਕੁਆਰਟਰ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚੇ ਅਤੇ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਤਮ-ਰੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਗੋਲੀ ਚਲਾਈ ਪਰ ਸ਼ਿਵ ਰਾਮ ਤੋਂ ਛੀਨੀ ਗਈ ਪਚੇਪਰਾ ਨਾਲ ਗੋਲੀ ਕੁਆਰਟਰ ਦੇ ਚੌਕ ਵਿੱਚ ਬਾਲਕੋਨੀ ਨੂੰ ਲੱਗੀ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਬਾਲਕੋਨੀ ਦੇ ਟੁੱਟੇ ਟੁਕੜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਉੱਤੇ ਡਿੱਗੇ ਅਤੇ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਤੁਹਾਡੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਕਾਰਨ 15.10.87 ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਖਿਲਾਫ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ ਨੰਬਰ 146 ਤਹਿਤ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 392, 307/34 ਅਤੇ ਆਰਮਜ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3/25 ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ।"

ਵਿਭਾਗੀ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਚੌਦਾਂ ਅਭਿਯੋਗੀ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਅਭਿਯੋਜਨ ਦੇ ਕੇਸ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ, ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀਆਂ ਵੀ ਜਾਂਚੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ, ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਦੀ ਜ਼ਬਤੀ ਦਾ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਵਾਬੀ ਦਾ ਸਾਹ ਅਲਕੋਹਲ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਟੈਸਟ ਜੋ ਅਲਕੋਹਲ ਦੀ ਖਪਤ ਲਈ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਸੀ। ਦੋਸ਼ੀ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਨੇ ਵੀ ਨੌ ਬਚਾਅ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ।

ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨੇ ਚਾਰਜ ਜਵਾਬੀ ਖਿਲਾਫ ਸਾਬਤ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ 18.12.1989 ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਜਵਾਬੀ ਨੇ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਜੋ 23.08.1990 ਨੂੰ ਅਪੀਲਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਫਿਰ ਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਵੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜੋ 03.06.1994 ਨੂੰ ਵੀ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਸਮੀਖਿਆ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਜਵਾਬੀ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ (ਅਰਥਾਤ, 03.06.1994 ਨੂੰ), ਜਵਾਬੀ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਆਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਵੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ, ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 392 ਅਧੀਨ ਅਤੇ ਆਰਮਜ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3/25 ਅਧੀਨ, 31.03.1994 ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ, ਉਸ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

4. ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਫੂਲ ਸਿੰਘ ਆਪਣੀ ਬਰੀ ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ ਆਪਣੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਕੋਲ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਚੂੰਕਿ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ, ਉਸ ਨੇ 1998 ਵਿੱਚ ਰਾਜਸਥਾਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ। ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸਦੇ

ਆਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬਰੀ ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਚੁਣੌਤੀ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਅਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਨਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ, ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ, ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਕ੍ਰਾਸ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾ ਦੇਣਾ, ਆਦਿ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਅਧਾਰ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸੰਨ ਨਹੀਂ ਹੋਏ, ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਅਧਾਰ ਦੇ ਜੋ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹੁਣ ਚੂੰਕਿ ਉਹ ਉਸੇ ਸੈੱਟ ਆਫ ਚਾਰਜਿਜ਼ 'ਤੇ ਆਪਰਾਧਿਕ ਟ੍ਰਾਇਲ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅੰਤਤਃ ਸੈਸ਼ਨਜ਼ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸਦਾ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਉਸਦੀ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਿਸ ਵਿੱਚ 50% ਪਿੱਛੇ ਦੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੀ ਸਟੇਟ ਨੇ ਇਸ ਹੁਕਮ ਖਿਲਾਫ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਅੱਗੇ ਅਪੀਲ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਜੋ ਕਿ 09.09.2020 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਸਟੇਟ ਹੁਣ ਇਸ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਹਾਲੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਖਿਲਾਫ ਹੈ।

5. ਅਸੀਂ ਮੁੜ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ, ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਤੇ ਖਾਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ, ਫੂਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹੁਣ ਚੂੰਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਆਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਸੇ ਸੈੱਟ ਆਫ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਚਾਰਜਿਜ਼ 'ਤੇ ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਬਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉੱਪਰ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਨਿੱਜੀ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵੱਲੋਂ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੰਬੰਧੀ ਵਿਸੰਗਤੀਆਂ, ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਖੇਡ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਘਾਟ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਹੋਰ ਤਰਕਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸੰਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

6. ਇਸ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਜੋਂ ਸਟੇਟ ਦਾ ਕੇਸ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਇੱਕ ਅਨੁਸ਼ਾਸਿਤ ਬਲ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਸੀ। ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਖਿਲਾਫ ਬਹੁਤ ਹੀ ਗੰਭੀਰ ਚਾਰਜਿਜ਼ ਸਨ। ਉਸ 'ਤੇ ਜਨਤਾ ਦੇ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਤੋਂ ਧਮਕੀ ਦੇ ਕੇ ਪੈਸੇ ਐਕਸਟੋਰਟ ਕਰਨ ਦਾ, ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੇਠ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਘੁੰਮਣ ਦਾ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਇੱਕ ਅੱਗਨੇਹਾਸਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਸੱਟਾਂ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਚਾਰਜ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਸਾਰੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਗੰਭੀਰ ਚਾਰਜਿਜ਼ ਸਨ। ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਕੇਸ ਬਚਾਉਣ ਦਾ ਪੂਰਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਕ੍ਰਾਸ- ਇਸ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਇਸ ਲਈ ਸਿਰਫ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਇਸ ਕਾਰਨ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਉਸੇ ਸੈੱਟ ਆਫ ਚਾਰਜਿਜ਼ 'ਤੇ ਉਹ ਇੱਕ ਆਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀ ਹੋ ਗਿਆ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਨੌਂ ਗਵਾਹ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਕਾਂਸਟੇਬਲ (ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲੇ) ਨੇ ਘੋਰ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਹੀਣਤਾ ਅਤੇ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਕਰਤੱਵਾਂ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਅਤੇ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਅਤੇ ਦੁਰਵਿਹਾਰ, ਅਤੇ ਇਸ ਸਭ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ

ਰਾਜਸਥਾਨ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਅਕਸ ਖਰਾਬ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੁਰੰਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਰਾਜ ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ।

7. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਵਾਲ ਸਿਰਫ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਉਹੀ ਸੈੱਟ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ?

8. ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਇੱਕ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਇੱਕ ਆਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚ ਮੌਲਿਕ ਫਰਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਥੇ ਇੱਕ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ "ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬਲ ਹੋਣ" ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਆਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਭਿਯੋਗ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਮਾਮਲਾ "ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਸ਼ੱਕ ਦੇ" ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਦੋਵਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਦੋਵੇਂ ਮੰਚ ਵੱਖਰੇ ਪੱਧਰਾਂ 'ਤੇ ਚੱਲਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਕਾਰਨ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਬਰੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ **ਆਈਪਸੋ ਫੈਕਟੋ** ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਬਹਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

9. ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਹੋਵੇ, ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਆਪਣੀ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਬਾਅਦ, ਫਿਰ ਵੀ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਉਸੇ ਸੈੱਟ ਆਫ ਚਾਰਜਿਜ਼ ਅਤੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਆਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਵਲੋਂ ਬਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਮੁੜ ਬਹਾਲੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਭਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕੈਪਟ. ਐਮ. ਪੌਲ ਐਂਥਨੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਗੋਲਡ ਮਾਈਨਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਕਲੌਤੇ ਜੱਜ ਅੱਗੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਜਸਥਾਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਅੱਗੇ ਵੀ। ਦੋਵੇਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ ਦੇਣ ਲਈ ਇਸ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। ਕੈਪਟ. ਐਮ. ਪੌਲ ਐਂਥਨੀ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੱਚਮੁੱਚ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਆਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਵਲੋਂ ਉਸੇ ਸੈੱਟ ਆਫ ਚਾਰਜਿਜ਼ 'ਤੇ ਬਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਇੱਕ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਕੈਪਟ. ਐਮ. ਪੌਲ ਐਂਥਨੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਅਨੋਖੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਸਰਾਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

10. ਕੈਪਟਨ ਐਮ. ਪੌਲ ਐਂਥੋਨੀ 1985 ਵਿੱਚ 'ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਧਿਕਾਰੀ' ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ 'ਭਾਰਤ ਗੋਲਡ ਮਾਈਨਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ' ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਜੋ ਕਰਨਾਟਕ ਵਿੱਚ ਕੋਲਾਰ ਗੋਲਡ ਮਾਈਨਜ਼ ਵਿੱਚ ਸੋਨੇ ਦੀ ਖਾਣ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ। 02.06.1985 ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਿੰਟੈਂਡੈਂਟ ਵੱਲੋਂ ਕੈਪਟਨ ਐਮ. ਪੌਲ ਐਂਥੋਨੀ (ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ 'ਅਰਜ਼ੀਦਾਰ' ਵੀ ਕਹਾਂਗੇ) ਦੇ ਨਿਵਾਸ 'ਤੇ ਛਾਪਾ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ, ਜਿੱਥੋਂ 4.5 ਗ੍ਰਾਮ ਦਾ ਇੱਕ ਸੋਨੇ ਦਾ ਸਪੰਜ ਬਾਲ ਅਤੇ 1276 ਗ੍ਰਾਮ 'ਸੋਨੇ ਵਾਲੀ ਰੇਤ' ਬਰਾਮਦ ਹੋਈ। ਉਸ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਆਪਣੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਤੋਂ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸੇ ਦਿਨ ਇੱਕ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਅਰਜ਼ੀਦਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਚਾਰਜ ਸ਼ੀਟ ਮਿਲੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਅਰਜ਼ੀਦਾਰ ਨੇ ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਿਕ

ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਬੇਨਤੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਆਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਤੱਕ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇ, ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਆਪਣੇ ਘਰੇਲੂ ਰਾਜ ਕੇਰਲ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਵੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਰਜ਼ੀਦਾਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਐਕਸ-ਪਾਰਟੀ ਚਲੀ ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। 07.06.1986 ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀਦਾਰ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਮੁਅੱਤਲੀ ਦੀ ਪੂਰੀ ਅਵਧੀ ਦੌਰਾਨ, ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਭੀ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਭੱਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

03.02.1987 ਨੂੰ ਕੈਪਟਨ ਐਮ. ਪੌਲ ਐਂਥੋਨੀ ਨੂੰ ਆਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਕਿ ਅਭਿਯੋਗ ਆਪਣਾ ਮਾਮਲਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪੁਲਿਸ ਛਾਪੇ 'ਤੇ ਜਿਸ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਮਾਮਲਾ ਆਧਾਰਿਤ ਸੀ। ਅਰਜ਼ੀਦਾਰ, ਆਪਣੀ ਬਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ, ਆਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਆਪਣੇ ਵਿਭਾਗੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅੱਗੇ ਰੱਖੀ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਨਤੀਜਤਨ ਅਰਜ਼ੀਦਾਰ ਨੇ ਇੱਕ ਵਿਭਾਗੀ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜੋ ਵੀ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਫਿਰ ਉਹ ਕਰਨਾਟਕ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲ ਗਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਦੀ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਉਸੇ ਸੈੱਟ ਆਫ ਚਾਰਜਿਜ਼ 'ਤੇ, ਅਰਜ਼ੀਦਾਰ ਨੂੰ ਆਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਬਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਰਾਜ ਨੇ ਵਿਭਾਗੀ ਬੈਂਚ ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਖਾਸ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜੋ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਇਕੱਲੇ ਜੱਜ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਅਰਜ਼ੀਦਾਰ (ਕੈਪਟਨ ਐਮ. ਪੌਲ ਐਂਥੋਨੀ) ਨੇ ਫਿਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਕਰਨਾਟਕ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਵਿਭਾਗੀ ਬੈਂਚ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ।

ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨਾਲ ਦੋ ਕਾਰਕ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਪਹਿਲਾ ਸਵੀਕਾਰਿਆ ਗਿਆ ਤੱਥ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਅਰਜ਼ੀਦਾਰ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਮੁਅੱਤਲੀ ਦੀ ਅਵਧੀ ਦੌਰਾਨ ਕੋਈ ਵੀ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਭੱਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਉਹ ਕੇਰਲ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਕਰਨਾਟਕ ਵਿੱਚ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਦੂਜਾ ਪਹਿਲੂ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਅਰਜ਼ੀਦਾਰ ਨੂੰ ਦੋਨੋਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਸੈੱਟ ਆਫ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਉਸ ਨੇ ਵਿਭਾਗੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਆਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਤੱਕ ਰੋਕਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ, ਇੱਕ ਬੇਨਤੀ ਜੋ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ।ਇਹ ਪਹਿਲੂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਾਰਕ ਭਾਰੂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਾਏ ਸੀ ਕਿ ਦੋਸ਼, (ਦੋਵੇਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਨਾਲ), ਤੱਥ ਦਾ ਇੱਕ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਸਵਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ, ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ "ਛਾਪੇ" ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ, ਅਤੇ ਇਸਲਈ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਦੀ ਉਡੀਕ. ਕੀਤੀ ਛਾਪੇਮਾਰੀ ਵਿਚ ਸੀ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ 'ਗੋਲਡ ਸਪੰਜ ਬਾਲ' ਅਤੇ 'ਗੋਲਡ ਬੇਅਰਿੰਗ ਸੈਂਡ' ਸਨ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। "ਰੈੱਡ ਅਤੇ ਰਿਕਵਰੀ" ਜੋ ਕਿ ਕੇਸ ਦਾ ਆਧਾਰ ਸੀ, ਨੂੰ ਗਲਤ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਅਧੀਨ ਇਹਨਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਹੋਣ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਸੀ ਮੁੜ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਲਈ ਕੈਪਟਨ ਐਮ. ਪਾਲ ਐਂਥਨੀ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਵਿਲੱਖਣ ਤੱਥ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਦਿਮਾਗ ਲਈ ਇਹ ਸਰਵ ਵਿਆਪਕ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ.

11. ਅਸੀਂ ਇਸ ਲਈ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਕੈਪਟ. ਐਮ. ਪੌਲ ਐਂਥਨੀ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ, ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋ ਕਾਰਵਾਈਆਂ, ਭਾਵ, ਆਪਰਾਧਿਕ ਅਤੇ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ, ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਆਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਬਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਬਨਾਮ ਸੀਤਾਰਾਮ ਮਿਸ਼ਰਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਕੇਂਦਰੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਪੁਲਿਸ ਬਲ (ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਐਫ.) ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਿਪਾਹੀ ਨੂੰ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਅਤੇ ਬੇਪਰਵਾਹੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਉਸ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥ ਇਹ ਸਨ ਕਿ ਸਿਪਾਹੀ ਨੇ ਆਪਣੀ 9ਮਿਮੀ ਕਾਰਬਾਈਨ ਗਨ ਦੀ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਨੂੰ ਹਟਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ, ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਅੱਠ ਰਾਊਂਡ ਚਲਾ ਦਿੱਤੇ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇੱਕ ਸਿਪਾਹੀ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਸੇ ਬੈਰਕ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਸਿਪਾਹੀ ਨੂੰ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸਿਪਾਹੀ ਨੂੰ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਅਧੀਨ ਆਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਸੋਖਿਆ ਯੋਗ ਇਕਲੌਤੇ ਜੱਜ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਚੂੰਕਿ ਸਿਪਾਹੀ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਆਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਵਲੋਂ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਚੂੰਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਹ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਤਨਖਾਹ ਅਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਵਲੋਂ ਦਾਇਰ ਅਪੀਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਿਆਂ ਇਹ ਨਤੀਜਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਆਧਾਰਾਂ ਨੇ ਵਜਨ ਪਾਇਆ, ਉਹ ਸੰਦਿਗਧ ਸਨ, ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਆਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਵਲੋਂ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਆਈਪ੍ਸੋ ਫੈਕਟੋ ਕਿ ਉਹ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਕਾਰਣ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਮਿਆਰ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਆਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਹਨ। ਜਿਥੇ ਆਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਬੋਝ ਸਬੂਤ ਦਾ ਬੋਝ ਦੋਸ਼ ਸਿੱਧ ਕਰਨ 'ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬਲਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਿੱਧ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ "ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧ" ਅਤੇ "ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ" ਵਿਚਕਾਰ ਵੀ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾਪਣ ਖਿੱਚਿਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਦੂਜਾ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਦੋਵੇਂ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਉੱਤਪੰਨ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਫਿਰ ਵੀ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਵੱਖਰਾਪਣ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ "ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ" ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਉਲਟਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ, ਜੋ ਕਿ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ 'ਗਲਤ ਅਨੁਮਾਨ' ਤੋਂ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕੈਪਟ. ਐਮ. ਪੌਲ

ਐਂਥਨੀ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਇੱਥੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸੀਤਾਰਾਮ ਮਿਸ਼ਰਾ (ਸੁਪਰਾ) ਤੋਂ ਦੋ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ ਮੁੜ ਪੇਸ਼ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ:

"14. ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਪਹੁੰਚੇ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਖਰਾਬ ਕਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਗੋਲਡ ਮਾਈਨਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ ਵਿਰੁੱਧ ਐਮ. ਪੌਲ ਐਂਥਨੀ [ਐਮ. ਪੌਲ ਐਂਥਨੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਗੋਲਡ ਮਾਈਨਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ, (1999) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 679 : 1999 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਐਲ&ਐਸ) 810] ਤੋਂ ਇੱਕ ਗਲਤ ਅਨੁਮਾਨ ਖਿੱਚਿਆ ਹੈ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਦੇ ਨਾਲ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ

ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਿਧਾਂਤ: (ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਪੰਨਾ 687, ਏ ਪੈਰਾ 13)

"13....ਜਦੋਂ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਦਾ ਮਾਨਕ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਅਭਿਯੋਗ ਦੁਆਰਾ ਸੰਦੇਹ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਅਪਵਾਦ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਥੇ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਮਾਮਲਾ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਰੋਧ ਦੇ।"

15. ਇਹ ਬੇਸ਼ੱਕ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਟ੍ਰਾਇਲ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਉਸ ਘਟਨਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉੱਠਿਆ ਜੋ ਇੱਕ ਸਾਥੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਮੌਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਸੀ, ਜੋ ਗੋਲੀ ਚਲਾਉਣ ਦੌਰਾਨ ਵਾਪਰੀ ਸੀ, ਜੋ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਫੋਰਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਹਥਿਆਰ ਤੋਂ ਹੋਈ ਸੀ। ਪਰ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਹਥਿਆਰ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਵਿੱਚ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਅਤੇ ਹਥਿਆਰ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਸਬੰਧੀ ਵਿਭਾਗੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬਰੀਕਰਨ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਿਕ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੰਡ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਨੂੰ ਸੰਚਾਲਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪੈਰਾਮੀਟਰਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਹਾਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਡਿਵੀਜਨ ਬੈਂਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ [ਸੀਤਾਰਾਮ ਮਿਸ਼ਰਾ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ, 2007 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਆਨਲਾਈਨ ਕੈਲ 718 : (2008) 1 ਕੈਲ ਐਲ.ਜੇ 863] ਟਿਕਾਊ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇੱਕ ਤਿੰਨ ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਵਿੱਚ ਅਜੀਤ ਕੁਮਾਰ ਨਾਗ ਬਨਾਮ ਜਨਰਲ ਮੈਨੇਜਰ (ਪੀ.ਜੇ.), ਇੰਡੀਅਨ ਆਇਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਿਟੇਡ3 ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਾਇਆ ਸੀ -

"11....ਸਾਡੇ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕਾਨੂੰਨ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸੁਥਰਾ ਹੈ। ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀਕਰਨ ਇੱਕ ਨਿਯੋਕਤਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਵਲੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਅਤੇ ਵਿਭਾਗੀ- ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਵੱਖਰੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੱਖਰੇ ਉਦੇਸ਼ ਹਨ। ਜਿਥੇ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਟ੍ਰਾਇਲ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਅਪਰਾਧੀ 'ਤੇ ਉਚਿਤ ਸਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਮਕਸਦ ਵਿਭਾਗੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣਾ

ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਦੰਡ ਲਗਾਉਣਾ ਹੈ। ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਟ੍ਰਾਇਲ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਕੁਝ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਕੁਝ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅੱਗੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਦੋਸ਼ੀਵਾਰ ਬਿਆਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਸਖਤ ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਨਿਯਮ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਜਰੂਰੀ ਸਬੂਤ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਉਸ ਡਿਗਰੀ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਹੈ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀਵਾਰੀ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਲਈ ਜਰੂਰੀ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਸਬੰਧੀ ਨਿਯਮ ਵੀ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ, ਸਬੂਤ ਦਾ ਬੋਝ ਅਭਿਯੋਗ 'ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦ ਤੱਕ ਅਭਿਯੋਗ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ 'ਸੰਦੇਹ ਤੋਂ ਪਰੇ' ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਵਿਭਾਗੀ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, 'ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬਲ ਹੋਣ' ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰੀ 'ਤੇ ਦੰਡ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ.....

12. ਇਸ ਲਈ, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਕਲੌਤੇ ਜੱਜ ਅਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਡਿਵੀਜਨ ਬੈਂਚ ਸਾਫ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਤ ਸਨ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਭਰੋਸਾ ਕੈਪਟਨ ਐਮ. ਪੌਲ ਐਂਥੋਨੀ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ। ਇਹ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੀ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸੰਪੰਨ ਹੈ ਕਿ ਕੀ "ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ" ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਜੱਜ ਦੀ ਮੁੱਖ ਚਿੰਤਾ ਇਹ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਣ ਇੱਕ ਉੱਚਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਉੱਚਿਤਤਾ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ। ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਹਾਲੀਆ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ (ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੀ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਹੀਮ ਸਿੰਘ6)। ਸੰਬੰਧਿਤ ਪੈਰਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:-

"39. ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਦਿਆਂ, ਦੋ ਛੋਰ ਹਨ। ਪਹਿਲਾ ਸੰਯਮ ਦੇ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਧਾਰਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸੰਯਮ ਦਾ ਨਿਯਮ ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਸੀਮਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਇੱਕ ਵੈਧ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਕੀ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਜੱਜ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਨਹੀਂ ਧਾਰਨ ਕਰਦਾ। ਨਾ ਹੀ ਜੱਜ ਇੱਕ ਮਾਲਿਕ ਦੀ ਟੋਪੀ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਤੱਥ ਦੀ ਖੋਜ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਨੂੰ ਮਾਨਣਾ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਪਛਾਣ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਾਲਿਕ ਹੀ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਕੁਸ਼ਲ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ। ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਿਕ ਜਾਂਚਾਂ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਉਹ ਸਖਤ ਸਬੂਤ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਿਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਜੋ ਨਿਆਇਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।" ਇਸ ਲਈ ਸਬੂਤ ਦਾ ਮਾਨਕ ਇੱਕ ਆਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਖਤ ਮਾਨਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਸਬੂਤ ਦੇ ਪਾਰ ਹੋਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਮਾਨਕ ਹੈ ਜੋ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬਲਤਾ ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਬਲਤਾ ਦੇ ਨਿਯਮ ਵਿੱਚ, ਸੰਦਰਭ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਹਨ। ਸਪੈਕਟ੍ਰਮ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਛੋਰ ਸਮਰਪਣ ਅਤੇ ਸ੍ਵਾਯੱਤਤਾ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ - ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਸਥਾਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਤੱਥ ਖੋਜ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਜੋਂ ਸਮਰਪਣ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਦੀ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਨੂੰ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਮਾਲਿਕ ਦੀ ਸ੍ਵਾਯੱਤਤਾ। ਸਪੈਕਟ੍ਰਮ ਦੇ ਦੂਜੇ ਛੋਰ 'ਤੇ ਉਸ ਸਿਦਾਂਤ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜਦੋਂ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਖੋਜ ਕੋਈ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਉਹ ਵਿਕ੍ਰਿਤਤਾ ਤੋਂ ਪੀੜਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਨਾ ਕਰਨਾ ਉਸ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਇੱਕ ਘਟਨਾ ਹੈ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਇੱਕ ਵਿਕ੍ਰਿਤ ਤੱਥ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਵਜੋਂ ਮੰਨਦਾ ਹੈ। ਅਨੁਪਾਤਿਕਤਾ ਸਾਡੀ ਨਿਆਇਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦਾ ਇੱਕ ਸਥਾਪਿਤ ਅੰਗ ਹੈ।

ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ ਨੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਨਤੀਜਾ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ ਸਬੂਤਾਂ ਜਾਂ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਭਾਰ ਨਾਲ ਅਨੁਪਾਤਹੀਣ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਨਿਆਇਕ ਕਾਰੀਗਰੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਕਿਨਾਰਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਸਥਿਰ ਲਾਲ ਰੇਖਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਪੈਕਟ੍ਰਮ ਦੇ ਦੋ ਸਿਰਿਆਂ ਵਜੋਂ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਜ ਸਿਰਫ ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਕਸਰਤ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਹੱਥ ਨਾ ਪਾਉਣ ਦੇ ਮੰਤਰ ਦੇ ਦੁਹਰਾਉਣ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਰੁਕਦੇ। ਇਹ ਤੈਅ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਿਕ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਖੋਜ ਕੁਝ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਇੱਕ ਆਰੰਭਿਕ ਜਾਂ ਸੀਮਾ ਪੱਧਰ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਅੰਤਰਾਤਮਾ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਸਬੂਤ ਹਨ ਅਤੇ ਵਿਕ੍ਰਿਤੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇਣ ਲਈ। ਪਰ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਿਕ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਜੋ ਜੱਜ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਚਿਤ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਉਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ। ਐਸਾ ਕਰਨਾ ਉਪਰੋਕਤ ਉਲਲੇਖਿਤ ਪਹਿਲੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਅੰਤਿਮ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਕ ਹੈ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸਾਂਝੀ ਅਕਲ ਦੀ ਕਸਰਤ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਕਾਰੀਗਰੀ ਵਿਅਰਥ ਹੈ।

ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਐਮ. ਪੌਲ ਐਂਥਨੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਮੁੜ ਬਹਾਲੀ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਆਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਬਰੀਤੀ ਕਾਰਨ ਹੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕਾਰਣਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸੀ ਕਿ ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਬਰੀਤੀ ਇੱਕ ਸਨਮਾਨਜਨਕ ਬਰੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਤਕਨੀਕੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਜਾਂ “ਸੰਦੇਹ ਦਾ ਲਾਭ” ਦੇਣ ਕਾਰਨ ਬਰੀਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

13. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਵਾਬੀ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲੇਟ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ "ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਲਾਭ" ਦਿੰਦਿਆਂ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਪੀਲੇਟ ਅਥਾਰਿਟੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਾ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਹਿੱਸਾ ਮਿਤੀ 26.11.1994 ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:

“ਇਸ ਲਈ, ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਜਵਾਬੀ ਅਭਿਯੋਜਨ ਖਿਲਾਫ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁੰਸਿਫ ਅਤੇ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਧੌਲਪੁਰ ਦੀ ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਮਿਤੀ 21.3.94 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ/ਦੋਸ਼ੀ ਫੂਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 392 ਅਤੇ ਆਰਮਜ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3/25 ਅਧੀਨ ਲੱਗੇ ਦੋਸ਼ ਤੋਂ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਲਾਭ ਦਿੰਦਿਆਂ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।”

14. ਇਸ ਲਈ, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬੀ ਦੀ ਬਰਾਈ ਇੱਕ ਸਨਮਾਨਜਨਕ ਬਰਾਈ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇੱਕ “ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਲਾਭ” ਦੇ ਕਾਰਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਬਰਾਈ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਹ ਅਪੀਲ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮਿਤੀ 29.01.2014 ਦਾ ਸਿੱਖਿਆ ਇਕਲੌਤੇ ਜੱਜ ਦਾ ਹੁਕਮ ਅਤੇ ਮਿਤੀ 09.09.2020 ਦਾ ਰਾਜਸਥਾਨ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ, ਜੈਪੁਰ ਬੈਂਚ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦਾ ਹੁਕਮ ਇੱਥੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਅਪੀਲ ਮਨਜ਼ੂਰ।

ਦਿਵਿਆ ਪਾਂਡੇ

(ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ : ਰੂਪਾਂਸ਼ੀ ਵਿਰਾਂਗ, ਐਲ.ਸੀ.ਆਰ.ਏ.)

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate